

2

februari

3

maart 2023

DOOPS GEZIND HAARLEM

Nieuwe lente,
nieuw begin

van de redactie

Allereerst voor iedereen de beste wensen voor 2023.

Dit nummer van het magazine is wat dunner dan je van ons gewend bent. Dat komt omdat er nog geen nieuwe tentoonstelling in De Gang is. We kunnen al wel vertellen dat de volgende expositie over 'de Randen van Europa' gaat. De opening is half april. Meer hierover in het april/mei nummer.

Dit keer speciale aandacht voor **De Wereld van Jansje**. Het zal je niet ontgaan zijn dat Jansje voor de vierde keer is verkozen tot de beste lunchroom van Haarlem. Maar er is nog veel meer goeds te beleven in en om Jansje.

De nieuwe pastoraal-diaconaal werker Lineke van Welt schreef de mooie overdenking.

Licht voor jou

door
Lineke van Welt

kerkdiensten

zondag 5 februari
Kleine Vermaning Alex Noord

zondag 12 februari
Grote Vermaning Daniel Serrano-Bernal

zondag 19 februari
Kleine Vermaning Alex Noord

zondag 26 februari
Grote Vermaning Rineke Verheus

zondag 5 maart
Remonstrantse Kerk Sabine du Croo en Alex Noord

zondag 12 maart
Grote Vermaning Daniel Serrano-Bernal

zondag 19 maart
Kleine Vermaning Alex Noord

zondag 26 maart
Grote Vermaning Hans Luttkik

zondag 2 april Palmzondag
Grote Vermaning Alex Noord
Palmzondag

donderdag 6 april Witte Donderdag
Grote Vermaning Alex Noord
Avondmaal
aanvang 19.30 uur

aanvang 10.30 uur,
tenzij anders vermeld

adressen
Grote Vermaning
Frankestraat 24, 2011 HV Haarlem
Kleine Vermaning
Postlaan 16, 2101 VE Heemstede

De diensten zijn te volgen via zoom.
Log in: meeting id: 933 7096 3269
passcode: 745563. Graag video uitzetten
als je de dienst volgt.

Zie ook www.doopsgezindhaarlem.nl

Je weet vaak niet
Hoeveel mensen
Licht in jou zien

Je weet vaak niet
Hoeveel mensen
Licht van jou ontvangen

Ze zien niet je duisternis
Ze zien jouw licht
In hun duisternis

Het is niet jouw licht
Het is licht uit licht
Dat oplicht in jou

Mag dat licht jou
Verlichten
In donkere tijden

Uit: *Beelden van licht*, Marinus van den Berg,
uitgeverij TenHave, 2020, € 22,99

Sinds ik als pastoraal-diaconaal werker bij Doopsgezind Haarlem gestart ben, ben ik aan het 'afkicken' van het hoge tempo waarmee ik bij Zorgbalans werkte. De continue rusteloosheid binnen deze hectische baan zit nog onder mijn huid. Inmiddels zie ik het belang in van vertragen. Stilstaan en stilzijn op zijn tijd is zo gek nog niet. Ik krijg werkelijk een ander perspectief op het geheel en het openbaart zich spontaan voor mij. Dit gedicht kwam op mijn pad, en het raakt mij.

Door ruimte te houden voor de dingen die de dag met zich meebrengt, in plaats van mij vast te houden aan mijn eigen plannen. Door mij open te stellen voor dat wat wil ontstaan blijft de realiteit mij verrassen. Vanuit mijn verlangen om echt in contact te komen met de ander is rust en vertragen nodig. Zo krijg ik de kans om in mij te laten oplichten dat Grote Licht, wat Gods Licht is voor mij, om van hieruit te leven en te werken.

Ooit zongen wij met elkaar het lied:

*This little Light of mine Let it Shine (3x) !!!
I'm gonna let it shine (3x)*

Zullen wij elkaar helpen herinneren aan het belang van vertragen, om zo echt ruimte en aandacht voor elkaar te hebben? Om het 'Licht uit Licht' in ons te laten oplichten en hiermee ook de ander te verlichten? •

Meet & Eat Haarlem

eten met vluchtelingen: 1 maart

Vluchtelingen en Haarlemmers ontmoeten elkaar. Door ontmoeting en samen eten hopen we dat eenieder zich meer thuis zal voelen in onze mooie stad Haarlem.

Het concept: Meet and Eat vindt plaats op wisselende locaties in Haarlem. Elke locatie met zijn eigen charme. Het aantal personen, evt. financiële bijdrage en het programma kan dus variëren. Op 1 maart zijn we in de Grote Vermaning.

We eten een maaltijd verzorgd door Jansje met 20 vluchtelingen en 20 mensen uit Haarlem. De Haarlemmers betalen € 20,- voor hun maaltijd, de vluchtelingen (die op een van de boten wonen) krijgen het aangeboden door Haarlem Mozaïek.

Lijkt het je na de gezamenlijke ontmoeting leuk om een vervolgspraak te maken met enkele gasten, nodig hen dan vooral op persoonlijke titel uit! En heb je een leuke ervaring gehad of een mooi verhaal? Deel dat dan vooral met ons!

Graag uiterlijk 14 februari opgeven bij haarlemmozaiek@ziggo.nl. Na aanmelding ontvang je nadere informatie over aanvangstijd e.d. Hopelijk tot snel!
Liefs, Meet and Eat Haarlem

Warme huiskamer

Op steeds meer plekken duikt een nieuw concept op: een warme huiskamer, waar mensen kosteloos mogen verblijven, zodat ze thuis niet hoeven te stoken.

In de warme kamer op de Frankestraat 24, op het 'binnenpleintje', is er ruimte om te studeren, om een gratis kopje koffie te drinken, een spelletje te spelen met je kind, een praatje te maken of de krant te lezen. Je bent van harte welkom! •

Iedere woensdag 9.30-12.30 uur. Wie wil kan van 9.00-9.25 uur in de kerkzaal meedoen met de stiltemeditatie. Natuurlijk hoeft je je niet op te geven: de koffie en thee staan klaar. Bij de ingang van de kerk (Frankestraat 24) komt ook een kastje te staan voor voedsel en hygiëne-producten. Er wordt met andere kerken gesproken opdat ook elders het warm wordt voor de mensen.

door Esther Gijze

Maaïke maakt, onder toezicht van chef Joris, een 'Jansje Sandwich'.

Jansje in 2023

Het nieuwe jaar 2023 is aangebroken en de Jansjes hebben na het afgelopen jaar weer volop ambitie en zin om er opnieuw iets moois van te maken.

Na twee coronajaren

waarin alles anders was als dat ze gewend waren, was het een moeilijke start in 2022. Niet vanwege het feit dat ze er geen zin in hadden, maar meer in hoe gaan we om met afstand, kunnen we weer knuffelen, mag ik weer vertrouwen hebben in de ander, blijft nu wel alles weer 'normaal'? Allemaal vraagstukken die onze medewerkers nog lange tijd met zich mee hebben gedragen en die wij niet gelijk voor ze konden beantwoorden. Fijn dus dat we ze hebben kunnen laten ervaren dat er weer hoop was en is op betere tijden!

Voor het komend jaar hopen wij dat iedereen ons opnieuw veel blijft bezoeken in de cadeauwinkel en de lunchroom. Want wat een feest was

dat in 2022 om zoveel bezoekers te mogen ontvangen. Maar we hopen stiekem ook dat iedereen inmiddels weet dat we meer kunnen en doen dan dat. Zo cateren wij de mooiste feestjes, diners en zakelijke bijeenkomsten in de ruimtes van de Doopsgezinde gemeente.

En we maken op verzoek prachtige taarten en hapjes voor thuis. Alles met een persoonlijke wens is mogelijk en onze Jansjes verzorgen dit met heel veel liefde... En dat proef je! •

Ook een persoonlijke wens en wil je weten of dat mogelijk is?
Mail je vraag naar catering@jansje.org

onder de loep

Joep Stassen

Bij het zien van de klimaatprotesten bekruipt me een ongemakkelijk gevoel. Ze beginnen over de grote olifant in de kamer waar omheen ik mijn leven leid. Die olifant is inmiddels net zo groot als de aardbol, sterker nog het is de aarde.

Voor een individu is stoppen met leven de enige optie die zoden aan de dijk zet. Al het andere – afval scheiden, de fiets nemen en bio eten – zijn druppels op een steeds hetere planeet. Het roer moet radicaal om, en daar word ik niet graag op gewezen door klimaatactivisten.

Ze zijn onheilsprofeten en net als hun voorgangers uit het oude testament onaangepast en ongezellig. Ze nemen het woord wanneer iedereen zin heeft in muziek. Ze komen met heel slecht nieuws op momenten dat niemand daarop zit te wachten. Ze waarschuwen voor verdoemenis wanneer iedereen juist snakt naar iets opbeurends. Fanatiek, bloedserieus, zonder een greintje humor eisen ze onder dreiging dat wij veranderen.

Maar met de kennis van nu weet ik dat de grote en kleine profeten die duizenden jaren geleden leefden een punt hadden. Als bijbellezer denk ik: luister nou naar hem, hij heeft gelijk! Ik wil het in hun oren schreeuwen, zoals een kind Jan Klaasen wil waarschuwen voor de boef die met een knuppel achter hem staat.

Als ik de tafelpakker in de talkshow voor de geest haal dan zie ik de spanning in zijn gezicht. Ik zie de angst in zijn ogen en hoe hij zich schrap zet voor de hoon die hem ten deel gaat vallen. Mijn hart bonst mee met de harten van de schilderijbekladders die het gemunt hebben op een Vermeer. Ik zie hun ogen heen en weer schieten terwijl hun handen trillend zoeken naar de verf in het rugzakje. Drie activisten leggen in het Concertgebouw Verdi's *Requiem* stil en één klimt op een stoel en begint een speech ondanks gejoel en getrek aan zijn jas. Ik kijk met bewondering en voel euforie.

Er hoeft voor mij geen duizend jaar voorbij te gaan voordat de onheilsprofeten op mijn sympathie kunnen rekenen. Dat kunnen ze, los van of ze gelijk hebben, vanwege hun moed. ●

wel & wee

in memoriam

Cornelia (Corrie) Schram

Corrie Schram werd geboren in Arnhem als jongste van vier dochters. Het gezin maakte daar de oorlog mee: evacuatie in september 1944, de hongerwinter (waarin vader Schram overleed) en de terugkeer naar het leeggeroofde ouderlijk huis in mei/juni 1945.

'Ik zie ons nog staan alle vijf, verbijs-terd, moeder wanhopig.' Elf jaar oud besefte Corrie dat het huis weer een *thuis* moest worden, dat zij daaraan zou meewerken.

Na de kweekschool vertrok Corrie naar Zandvoort: van de bossen naar zee, duin en strand. Ze werkte op de Plesmanschool. Later werd ze o.a. directeur van de Hildebrand LOM-school in Haarlem.

Corrie maakte van haar klas, haar school, een thuis, waar personeel en leerlingen mede door haar persoonlijke aandacht zich goed voelden. Kinderen 'in de knel' vonden hun weg. 'Corrie was de moeder van de school', zei een oud-leerling. Een ander schreef bij de condoleance: 'Je hebt me vleugels gegeven waarop ik nog steeds vlieg.'

Bij haar komst in Zandvoort werd Corrie lid van de (vrijzinnige) NPB. Geloven ging daar samen met doen; inzet voor oecumene, asielzoekers (werkgroep Exodus) en veel meer. Dertig jaar was ze voorzitter, zat in de Lokale raad van Kerken, ging voor in diensten. Toen in 2002 de NPB besloot tot opheffing liep de afbouw bijna vlekkeloos, mede dankzij voorzitter Corrie. Voor overleg met en besluitvorming door de leden werd ruim de tijd genomen. De inventaris

kreeg een goede bestemming. Het grote 'Nijhoff'-raam ging naar de gang van de Grote Vermaning.

Jarenlang woonde ze in 'Duinzicht', zat in de flatcommissie, was benaderbaar voor iedereen, met een luisterend oor, ze hielp waar ze kon. De laatste tijd ging haar gezondheid achteruit maar ze wist, als altijd, heel goed wat ze wilde, ook bij haar uitvaart. Op 10 november namen we afscheid van Corrie in een volle aula in Zandvoort; in een dienst geleid door ds. Herman Heijn. We zongen: 'Als alles duister is, ontsteek dan een licht, dat nooit meer dooft.' (Taizé) Cornelia Schram, moge de herinnering aan haar tot licht en zegen zijn. ●

Ruth M.M. Hoogewoud-Verschoor

poëzie is een daad...

Argeloos stond ik voor de grote kerstboom in de kerkzaal. Ik las de wensen die kinderen daar hadden opgehangen. Ik deed dat met een glimlach op mijn lippen.

Opeens las ik deze tekst. Ik schrok.

Mijn eerste impuls was de tekst er af te halen. Toen ik een stap terugdeed, kon ik het hele plaatje zien. Een grote stijlvolle kerstboom met daaraan rode ballen en linten, vol met kleurrijke liefdevolle wensen midden in de Doopsgezinde kerk. En dan daarin deze tekst:

Ik hoop/wens
Dat ze Poetin
Kapotschieten!
'go to hell'

door **Lieuwe Koopmans**

'Een gedicht', dacht ik, 'het is een gedicht'. Het hele plaatje tezamen is poëzie. De onbekende dichter heeft de werkelijkheid naar zijn of haar hand gezet. Een gedicht moet ons roeren en in beweging brengen. Dat deed dit gedicht bij mij. Ik draag het al weken met mij mee. Het verwacht mij en het ontzet mij. Het stelt mij vragen, zonder dat ik antwoorden heb.

In dezelfde week las ik een boek over 'meenten' (*commons*). Meenten zijn plekken waar iedereen welkom is en waar ieder bijdraagt. Het zijn van oorsprong gemeenschappelijke landerijen, die niemands bezit zijn. Onze kerk zou je ook een meent kunnen noemen (de Doopsgezinde Gemeente). De schrijver betoogt dat de meent van niemand is. Dat we er allen alleen maar te gast zijn, iedereen. De veelheid van stemmen dwingt ons met elkaar

in gesprek te gaan en te zoeken naar een manier waarop de meent, die niemand zich toe kan eigenen, leefbaar blijft. Dat vind ik een mooi beeld voor een vredesgemeente. Juist dan wordt vredesgemeente zijn een opgave. Het is te eenvoudig om het te doen met gelijkgestemde zielen.

Dat inzicht gaf de onbekende dichter mij.

'En wat dan wanneer Poetin de Meent komt binnenlopen?' zeurt het in mij na. ●

Wat we gemeen hebben, een filosofie van de meenten, Thijs Lijster, uitgeverij De Bezige Bij, 2022, € 24,99

in memoriam

Kees van Vrede

Op 7 november 2022 overleed, 95 jaar oud, Kees van Vrede in het bijzijn van zijn naaste familie. Zijn leven was voltooid. Geboren en opgegroeid in IJmuiden en in de oorlogsjaren de HBS volgend, raakte hij gefascineerd door werktuigbouw. Van 1958 tot 1990 was hij grondlegger en directeur van een groot bedrijf dat overal ter wereld allerlei pompen leverde. Voor zijn familie, maar ook voor de medewerkers van dat bedrijf was hij een echte 'pater familias'. Zeilen, ook op zee, was jarenlang een van zijn grote hobby's.

Wij leerden hem kennen als iemand die bescheiden, altijd vriendelijk en royaal voor anderen was, een scherp geheugen had en sereen omging met het grote verlies van zijn zoon Pieter, die in 2016 overleed. De herinnering aan diens leven werd vastgelegd in een naar hem genoemd fonds. In de Religieuze Kring in Aerdenhout, bij de Remonstranten en ook bij ons voelde Kees van Vrede zich thuis. In besloten kring werd onder leiding van ds. Sabine du Croo mooi en sober afscheid van zijn leven genomen. We wensen zijn vrouw Charlotte en zijn kinderen, klein- en achterkleinkinderen, veel sterkte toe. Moge hij rusten in de vrede van de Eeuwige.

Alle G. Hoekema

in memoriam

Loes ten Hagen-Heukelom

Op 12 november 2022 overleed Loes ten Hagen-Heukelom in de leeftijd van 92 jaar. Op de rouwkaart stond te lezen dat zij liefdevol was en nieuwsgierig naar het leven, waarin zij veel aan wonderen zag gebeuren. Zo heb ik haar in de afgelopen jaren ook zelf leren kennen. De gesprekken die ik met haar had gingen vrijwel onmiddellijk een laag dieper. Meestal had zij een aantal vragen voorbereid waarover ze het met mij wilde hebben. Vragen zoals: 'Wat is de zin van het leven? Waar is God in het lijden dat

mensen treft? Wat betekent de dood?' Nu zou je denken dat dat loodzware gesprekken waren, maar zo was het niet. Loes combineerde dit soort ontdekkingstochten op het gebied van levensvragen met een groot gevoel voor humor en een zekere lichtheid. 'Zolang je je verwondert leef je, ben je mens', deze woorden op de kaart werden geschreven door de dichter Hans Bouma maar zouden evenzogoed door Loes geschreven kunnen zijn. We wensen haar man Jan, de kinderen en kleinkinderen sterkte toe in het verdriet. Dat het Licht, waarop Loes vertrouwde, haar mag dragen.

Alex Noord

in memoriam

Carie Soellaart-van Dijk

Op 21 november 2022 overleed Carie Soellaart-van Dijk. Zij werd 84 jaar. De dankdienst voor haar leven werd geleid door collega Alex Boshuizen (Nederlands Gereformeerde Kerk) en ikzelf namens de doopsgezinden. Carie voelde zich op meerdere kerkelijke plekken thuis. Al kan worden gesteld dat zij bij de doopsgezinden

tot bloei kwam. Carie voelde zich verwant met het praktisch christendom van de doopsgezinden. Zij ging actief mee met de gemeenteweekenden, was lid van Mennonitica, zong in de cantorij en het Mennokoor en nam deel aan de bijbelkring. De vroege dood van haar man was een schok. Na zijn dood was zij het die de winkel en het gezin draaiende moest houden. Ze deed dat alles met een grote inzet. Al zal het niet altijd even gemakkelijk zijn geweest. Ze had humor en was een krachtige persoonlijkheid, iets waarvan zij zichzelf ook wel bewust was.

De laatste periode van haar leven heeft zij iedereen versteld doen staan met haar optimisme en hang naar het leven. Ze genoot, hoe ziek en verzwakt ook, nog volop van gebeurtenissen in de familiekring en leefde mee met de haren. 'Er wordt voor mij een prachtig hemels huis gebouwd', in dat vertrouwen is ze gestorven.

In gedachten zijn we bij haar kinderen, klein- en achterkleinkinderen. Haar gedachtenis zij tot zegen.

Alex Noord

Meer HAARlem

Niet alleen in De Gang maar ook op andere plaatsen in onze gemeente gaan we dit jaar aan de slag met **HAARlem, het jaar van de vrouw**.

Zo staat er iedere maand een kerkdienst geheel in het teken van een Bijbelse vrouw en zetten we de schijnwerper op een aantal (on)opvallende vrouwen uit de geschiedenis van onze gemeente. Verder verzorgt de Archief- en Bibliotheekcommissie een lezing én vitrine-tentoonstelling. Uiteraard kijken we ook naar het heden: in een serie podcasts gaan vrouwen van verschillende generaties met elkaar in gesprek over de vraag welke rol 'vrouw-zijn' voor hen speelt of speelde rondom meer werk, opleiding, gender, seksualiteit en religie.

Behoorlijk wat activiteiten dus, in het bijzonder in de week van Internationale Vrouwendag (8 maart). •

Heeft u zelf een aanvullend idee heeft of wilt u aansluiten, vanuit een commissie/werkgroep of op persoonlijke basis? Laat het ons vooral weten via communicatie@doopsgezindhaarlem.nl.

Wie is Eva?

Een columnwedstrijd met als thema 'Wie is Eva?' is de start van het door Fotogalerie de Gang uitgeroepen *Haarlemse Jaar van de Vrouw*.

In 2023 zal in de Gang uitsluitend werk te zien zijn van vrouwelijke fotografen en worden er lezingen en sprekersdiners georganiseerd rondom de exposities.

Wouter Rozema schreef de winnende column waarin hij de lezer confronteert met de genderspecifieke dogma's waar wij nog steeds, bewust of onbewust, mee én soms helaas ook náár leven. Tegelijk is Wouter er in geslaagd om de toon, van Eva's paradijselijke appel tot aan de appeltaart bij zijn ouders, luchtig te houden.

Beste Eva,

Ik zie je overal om me heen. Dat is op z'n minst opmerkelijk te noemen, want als ik mijn ouders moet geloven, de geschiedenis die zij er op na houden, leefde je zo'n 60.000 tot 120.000 jaar geleden.

Delen van jou zitten in de film die ik kijk, met een hoofdrolspeelster die droomt dat ze bij een appelboom staat, vruchten die in slow-motion op de grond vallen. Ik zie jou terug in oud beeldmateriaal van Britney Spears, de gele slang versuft rondom haar schouders terwijl de zangeres optreedt. En ik zie je soms als ik denk aan het menselijk lichaam. Want jij was het toch, die werd geschapen uit een rib?

Ribben – die beenderen die zo onlosmakelijk met het vrouwelijk schoonheidsideaal zijn verbonden. Waarom

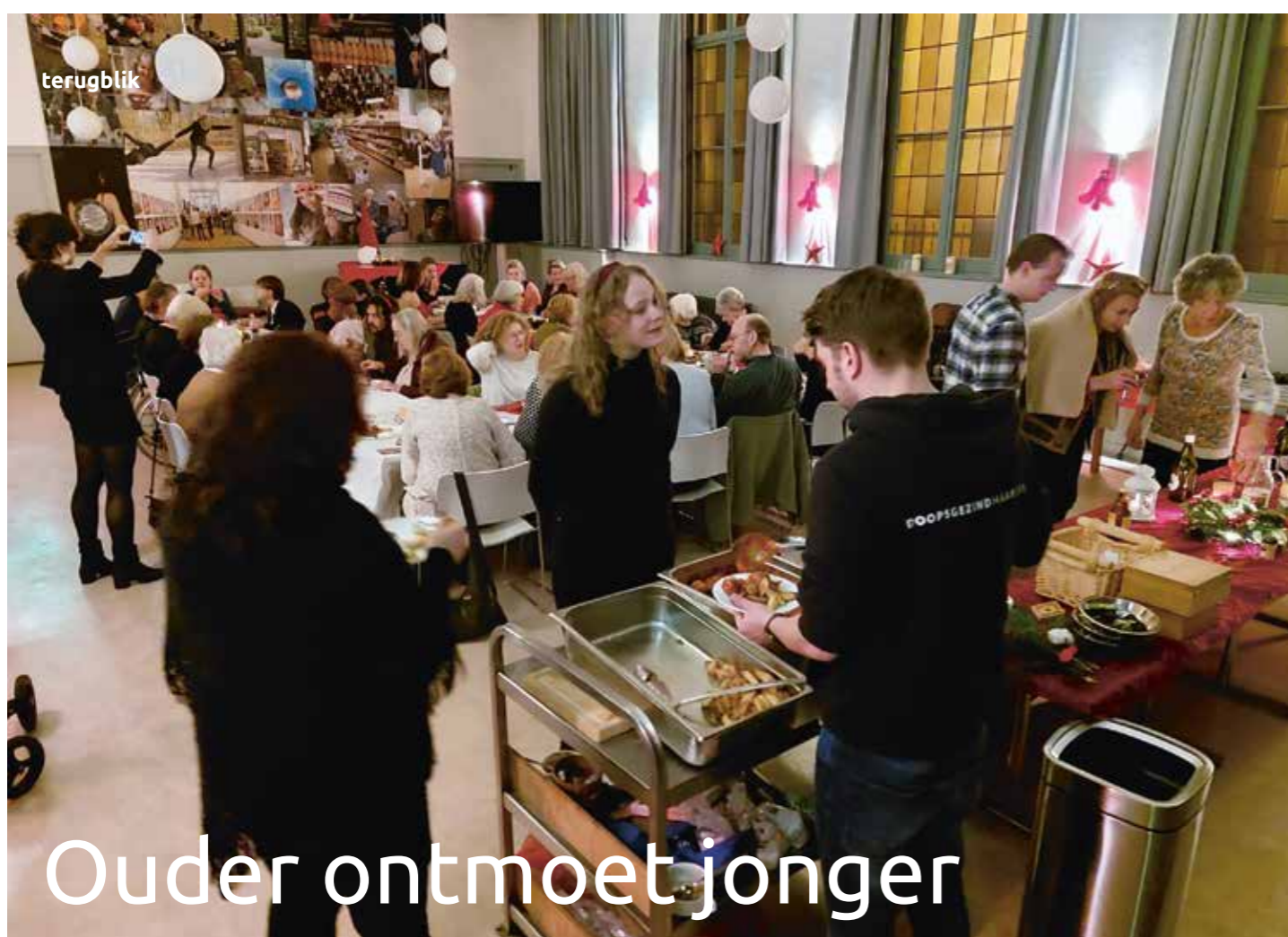
niet de hersens, zoals bij Pallas Athena, geboren uit het brein van haar vader Zeus? Waarom niet het hart, Eva?

Jij stelde die lichaamsvragen waarschijnlijk niet. Niet aan het begin van je bestaan, in elk geval. Ik denk dat je de eerste – en meteen ook de laatste – vrouw bent geweest die naakt rondliep zonder onzeker te zijn over haar uiterlijk. De enige die geen ongevraagde kritiek kreeg, scheve blikken en verkeerde aanrakingen.

'God created Adam and Eve, not Adam and Steve,' zegt men vaak lacherig tegen mij: homoseksuele man, stadsbewoner, heiden. Dan vraag ik me af wat jij van die opmerking zou hebben gevonden. Want hij klopt niet, toch? Ik kijk naar mijn vriend, en ik weet dat God het wel degelijk heeft gedaan: een Adam en Steve geschapen, in

sommige gevallen een Madam en Eve. Misschien zou je je schamen voor het feit dat jouw nagedachtenis zo wordt misbruikt. Het kan – schaamte is je sinds het eten van die appel immers niet meer vreemd. Althans, als ik mijn ouders moet geloven.

Vanavond ga ik weer bij ze op bezoek. De bijbel zal ongetwijfeld opengaan, maar het gaat niet over jou – we bespreken discipelen, volkeren, wonderen en de dood. Jij staat aan de wieg van al die verhalen, maar het zijn toch weer mannen die de inhoud ervan opvullen. Ik zal met mijn ouders lachen, en wanneer er appeltaart met slagroom op tafel komt denk ik weer aan jou. Hoe kan een appel nou zoveel slechts bevatten denk ik dan – maar de appels in mijn taart zullen gewoon normale vruchten zijn – en jouw verhaal weer één van de vele. •

Ouder ontmoet jonger

Lineke: 'Er waren negentien gasten van Menno Meets en achttien Sneeljongeren in de versierde van Braghtzaal. Met elkaar genoten wij van heerlijke tapas. Iedereen koos hierna een vraag uit een mand. Dit leidde mooie ontmoetingen en integratie tussen jong en oud.'

Wilco: 'Ik heb het naar mijn zin gehad met de ouderen. Het was fijn om met elkaar te eten, en met hen in gesprek te komen. Het was een leuke keuze om briefjes met vragen uit te delen, zo heb je een gesprek van twee kanten.'

'Wat is jouw favoriete wens voor het komende jaar?'

Julia: 'Naar de derde klas met mooi cijfers.'

Lies: 'Het leven nog mogen beleven.'

'Wat is jouw favoriete eten?'

Lies: 'Mijn favoriete toetjes is chocoladecaramel. Ik word door mij kinderen en kleinkinderen de toetjeskoningin genoemd.'

Julia: 'Mijn lievelingsnacks zijn nacho's en ijstaart.'

Vera: 'Wat is uw wens voor het komend jaar?'

Geertje: 'Dat ik nog gezond kan zijn met mijn lieve gezonde kinderen om mij heen. Dat is voor mij rijkdom.'

Daniel: 'Die vrijdag hebben jong en oud ons geleerd dat samenkomen een van de mooiste en eenvoudigste manieren is om hoop en licht in ons leven te brengen.' •

in memoriam

Rie Deen-Goos

Op 30 november 2022 overleed Rie Deen-Goos. Zij werd 91 jaar. Ik herinner me een eerste bezoek aan het echtpaar Deen nog goed. Het was in hun vertrouwde huis aan de Leidsevaart, boven de voormalige slagerij. Het echtpaar Deen is 64 jaar getrouwd geweest en deelde lief en leed. Samen hebben ze hard gewerkt, in het gezin, maar vooral in het slagersvak. Rie werd geboren in Haarlem, vlakbij het Spaarne, maar groeide op in Bennebroek. Zelf bleef ze altijd hervormd, maar ze ging dikwijls mee met haar man naar de doopsgezinde kerk. Haar man was lid van het College van Collectanten. Ze was een lieve en zorgzame moeder, haar handen stonden nooit stil. Pas toen de slagerij aan de kant was gedaan, kwam er meer ruimte voor ontspanning en reizen. Ze genoot van de boot en bezocht o.a. haar dochter in Zwitserland. Haar laatste jaren waren niet gemakkelijk. Ze miste haar man Dirk. Opmerkelijk was haar levenslust tot op het laatst. In een kleine, besloten uitvaartplechtigheid werd zij op 8 december in Bennebroek naast haar man begraven. Twee mensen die het leven deelden werden herenigd in de dood. Dat dat tot troost mag zijn voor de kinderen en kleinkinderen in hun verdriet.

Alex Noord

in memoriam

Rika Bark-van Loon

Op 23 december 2022 overleed Rika Bark-van Loon. Zij werd 92 jaar. Zr. Bark kreeg in haar leven met veel verdriet te maken, maar dat brak haar levenslust niet. Haar huwelijk met Henk was een bron van vreugde en samen trokken ze er op uit, soms logerend in een zorghotel. Ook gingen ze een keer mee met de vakantieweek naar Fredeshiem en vooral Rika genoot van de gezelligheid. De laatste jaren ging haar gezondheid achteruit en na het overlijden van Henk was meer zorg nodig. Zij ruste in vrede.

Ada Blom

verhaal | taal

Bart Stobbelaar

naamsverandering (Genesis 35:9-18)

In de verhalen van de bijbel gaat het een aantal keren over naamsverandering. Waarom krijgt iemand een andere naam of waarom beslist iemand zelf tot een andere naam?

Twee voorbeelden.

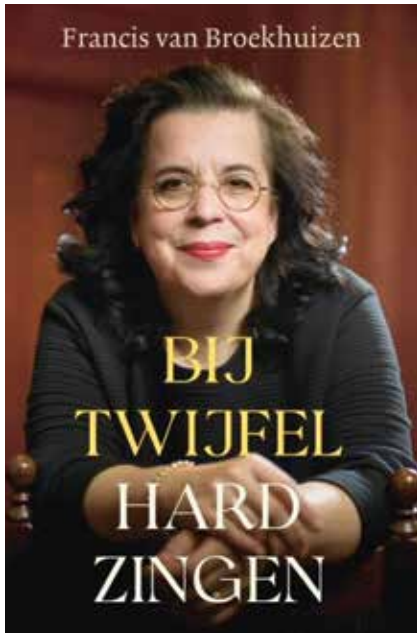
Genesis 35,10 – Jacob, wordt door de Eeuwige een nieuwe naam toegeroepen: Israël zul je heten, godsvechter. Een paar verzen later, Genesis 35:18, bevalt Rachel, de vrouw van Jacob, moeizaam van een zoon. Voordat zij sterft roept zij zijn naam: *Ben Oni*, zoon van mijn ongeluk. Maar Jacob geeft hem een andere naam: *Ben Jamin*, zoon van mijn rechterhand.

De naam van iemand is een belangrijk gegeven. De naam duidt een identiteit aan, wie je als mens bent of kan zijn. Soms stigmatiseert of maskeert een naam wie iemand werkelijk is. Een sollicitant met een vreemde naam, maakt minder kans op de baan dan iemand met een vertrouwde naam. Iemand die een verborgen identiteit wil doorbreken kan met een nieuwe naam een basis leggen voor de toekomst. Anderzijds kregen ooit mensen die slaaf gemaakt werden een nieuwe naam om hen zo te vervreemden van hun afkomst en cultuur. Verleden wordt uitgewist zonder een nieuwe toekomst.

Precies dát is het scharnier waar het in de verhalen om draait. Jacob heeft een verleden, zijn naam *Jacob* betekent o.a. hiellichten. Bij de geboorte hield hij de hiel van Ezau vast, hij wilde de eerste zijn. Daarna zijn verraad aan Ezau door hem zijn eerstgeboorterecht te ontfutselen. Is daarmee Jacob voor het leven getekend, door zijn machinaties en trucs? Zijn worsteling daarmee komt tot uiting in de worsteling aan de Jabbok, een ontmoeting, met wie, God, een riviergeest, zijn andere 'ik'? In ieder geval, er vindt een ingreep plaats in zijn bestaan, een verandering in houding, in zelfverstaan misschien. Dat wordt uitgedrukt in de nieuwe naam die hij van de Eeuwige ontvangt, *Israël*, dat betekent godsvechter. Zijn verleden is niet uitgewist, het blijft deel van zijn bestaan, maar nu met het accent op de toekomst. Zijn nieuwe naam is toekomstgericht.

In feite gebeurt hetzelfde met de zoon van de stervende Rachel, de geliefde vrouw van Jacob. Zij roept zijn naam: *Ben Oni*, zoon van mijn ongeluk. Jacob weet dat je daar niet mee kunt leven, hij wist echter de geschiedenis niet uit van die zoon, maar richt hem door een nieuwe naam te geven op een nieuw bestaan: *Benjamin*, zoon van mijn rechterhand. Een nieuwe naam maakt toekomst mogelijk in plaats van die te blokkeren. •

thuis tips

positief

Operazangeres Francis van Broekhuizen is tijdens de lockdowns in de media opgevallen als een heerlijk positief en slim mens met groot gevoel voor humor.

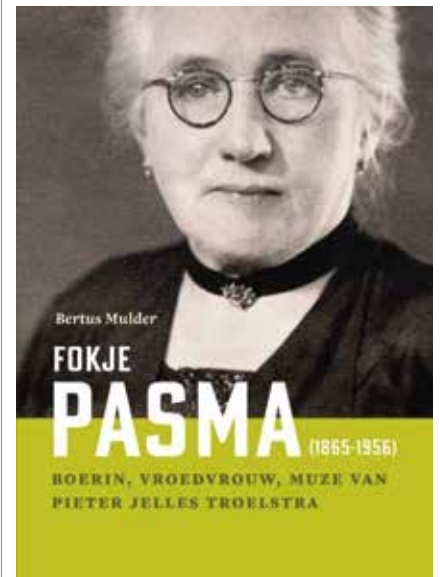
In haar nieuwe boek vertelt ze in 35 hoofdstukken over haar jeugd. Over het plezier waarmee ze jarenlang misdienaar is geweest in een klein nonnenklooster en hoe ze betoverd werd door Maria Callas en mee begon te zingen. Waarom ze maatschappelijk werker is geworden en dat ze direct na het hbo naar het conservatorium ging. Over haar vrijwilligerswerk in Lourdes, het bestaan als freelance operazangeres en het L-woord (lesbisch). Ze legt in heldere bewoordingen uit wat zangers doen om hun partijen zo goed mogelijk uit te voeren. Het Ave

Maria heeft ze meer dan duizend keer tijdens een optreden gezongen, op de meest uiteenlopende plekken. Over de pandemie schrijft ze zelf: Als het gezegde uit *The Sound of Music* 'Als God ergens een deur dichtdoet, doet hij ergens anders een raam open' ergens op van toepassing is geweest, dan was het wel op deze periode van mijn leven.

Bij twijfel hard zingen, Francis van Broekhuizen, uitgeverij Luitingh-Sijthoff, 2022, € 21,99
Jet van Vrede

vrouwen uit de bijbel

In 2023 komen er in fotogalerie De Gang uitsluitend exposities van vrouwelijke fotografen. 2023 is daarmee uitgeroepen tot 'het jaar van de vrouw HAARlem'. Het convent is van plan om aan te sluiten bij dat thema en gaat (o.a.) een aantal keren een dienst houden over een van de vrouwen in de bijbel. Vrouwen zijn niet heel prominent aanwezig in de bijbel, maar toch wel meer dan je denkt. In een special van *National Geographic* (maart 2022) krijgen de belangrijkste vrouwen uit het Oude en Nieuwe Testament een gezicht: van de Joodse Ester, die als koningin van Perzië haar volk wist te behoeden voor de ondergang, tot Maria de moeder van Jezus. De special bestaat uit drie delen: 'het leven van de vrouw in de tijd van de bijbel', 'belangrijke vrouwen uit het oude testament' en 'belangrijke vrouwen uit het nieuwe testament. Ik ben zeker geen specialist op dit terrein, maar wat ik prettig vind aan

deze special, is dat de verhalen kort en duidelijk zijn en dat het rijk geïllustreerd is.

Bestellen via bol.com ± € 8,99
Willemien Ruygrok

biografie

In 2022 verscheen de biografie van Fokje Pasma, de muze van Pieter Jelles Troelstra. Pasma kwam uit Friesland, was doopsgezind en heeft een bijzonder leven geleid. In haar latere leven werd ze lid van Doopsgezind Haarlem. Ze woonde toen in Heemstede. Het boek zit in de bibliotheekcollectie en is te leen, maar het is ook te koop.

Fokje Pasma (1865-1956), boerin, vroedvrouw, muze van Pieter Jelles Troelstra, Bertus Mulder, uitgeverij Noordboek, 2022, € 24,90
Mechteld Gravendeel

Als je ook een leuke thuis tip hebt, nodigen wij je van harte uit die in te zenden. Stuur het naar: redactie@doopsgezindhaarlem.nl

colofon

Doopsgezind Haarlem is een tweemaandelijks uitgave van de Verenigde Doopsgezinde Gemeente te Haarlem
redactie Anke van der Meer, Willemien Ruygrok & Jet van Vrede
druk Drukkerij Torendruk, Nijkerk
oplage 800

foto's Anke van der Meer, tenzij anders vermeld
ontwerp & opmaak Susan de Loor, Kantoordeoor Haarlem
Het volgende nummer verschijnt op 1 april. Kopij uiterlijk 27 feb. zenden aan redactie@doopsgezindhaarlem.nl of aan Doopsgezind Haarlem, Frankestraat 24, 2011 HV Haarlem, 023 532 18 83.

Een vrijwillige bijdrage voor Doopsgezind Haarlem is welkom op rekeningnummer NL82 ABNA 05 61 23 48 76 t.n.v. de Verenigde Doopsgezinde Gemeente te Haarlem, o.v.v. 'Doopsgezind Haarlem'.

© Doopsgezind Haarlem 2023